

ВЕСЕЛА КОЛЕДА И ЩАСТЛИВА НОВА ГОДИНА Коледен разказ

Дино БУДЗАТИ

Превод: Нева МИЧЕВА

Мрачен и сводест се издига епископският дворец, по стените му избива селитра, истинско мъчение е да си вътре в зимната нощ. А катедралата до него е огромна, един живот не е достатъчен да я обиколиш цялата, има толкова капели и сакристии, че след столетия забрава в някои от тях почти не е стъпвал човешки крак. Какво ли - се питаме - ще прави в коледната нощ слабичкият архиепископ сам-самичък, докато градът празнува? Как ли ще се пребори с меланхолията? Всички си имат някакво утешение.

Момченцето - влакче и марионетка, сестра му - кукла, майката - децата край себе си, болният - новата надежда, старият ерген - другаря по разгул, затворникът - гласа от съседната килия. А архиепископът? Дон Валентино, усърдният секретар на негово преосвещенство, само се подсмивваше, когато чуваше хората да говорят така. На Бъдни вечер архиепископът си има Бог. Коленичил сам-самичък посред ледената безлюдна катедрала, на пръв поглед е за ожалване. Но само да знаехте! Той нито е сам-самичък, нито зъзне, нито се чувства изоставен. На Бъдни вечер Бог се стеле из храма специално за архиепископа, църковните кораби буквално преливат от Него, дотам, че портите едва се затварят. И макар да няма печки, вътре става толкова горещо, че стари бели смокове се будят в гробниците на отколешни абати, изпълзват през отдушниците на подземията и хрисимо промушват глави между пречките на изповедалните.

Така беше и нея вечер. От цялата катедралата бликаше Бог. И нищо че не му беше работа, дон Валентино с преголямо удоволствие нарочно се забави, докато нагласяше столчето за коленичене на превъзходителството. Къде ти там елхи, пуйки и пенливо вино. Ето това се вика предколедна вечер. Ала както се беше унесъл в тези мисли, изведнъж чу да се чука на вратата. "Кой ли тропа по дверите на храма", почуди се дон Валентино, "навръх бъдната вечер? Не са ли се намолили достатъчно? Що за прищявка ги води тука?". Въпреки това отиде, отвори и - заедно с порива на вятъра - пусна да влезе един опърпан клетник.

- Какво изобилие от Бог! - възкликна с усмивка човекът и се заоглежда. - Какъв разкош! Още отвън се усеща. Монсиньор, да бяхте ми дали малко, а? Бъдни вечер е все пак.

- На негово преосвещенство архиепископа е - отвърна свещеникът. - Ще му потрябва след няколко часа. Негово преосвещенство бездруго живее като отшелник, ти какво искаш, и от Господ ли да се откаже? Пък и никакъв монсиньор не съм.

- Ни една трошичка ли, отче? Я колко е много! Негово преосвещенство бълха го ухапала.

- Казах вече - не... Хайде, заминавай... Катедралата е затворена за посетители - и отпрати клетника с едно кайме от пет лири.

Но щом несретникът излезе от църквата, в същия този миг Бог изчезна. Сащисан, дон Валентино взе да се озърта и да дири с очи из сенчестите сводове. Бог и горе Го нямаше. Изумителната декорация от колони, статуи, балдахини, олтари, катафалки, свещници, драперии, обикновено тъй загадъчна и внушителна, внезапно доби неприветлив и злокобен вид. А след няколко часа архиепископът щеше да слезе да се моли.

В потреса си дон Валентино откряна една от външните врати и надникна към площада. Нищо. И навън, макар да идеше Коледа, нямаше и следа от Бог. От хилядите грейнали прозорци се донасяше екота на смехове, строшени чаши, музика и дори богохулства. Но никакви камбани, никакви песнопения.

Дон Валентино излезе в нощта и пое по мирянските друмове, през грохота на разюздани пиршества. Знаеше точно накъде се е запътил. Когато влезе в търсения дом, приятелското семейство тъкмо сядаше на масата. Всички се гледаха с обич и около тях витаеше малко Бог.

- Весела Коледа, отче! - рече бащата. - Ще заповядаш ли при нас?
- Бързам, приятели - отговори. - Сглупих и Господ напусна катедралата, а негово преосвещенство скоро отива да се моли. Бихте ли били така добри да ми дадете малко от вашия? Така и така сте си дружина, нямате кой знае каква нужда от него.
- Драги ми дон Валентино - започна бащата. - Вие май забравяте, че иде Коледа. Тъкмо днес ли децата ми трябва да се лишат от Бог? Изненадвате ме, дон Валентино.
И в момента, в който изрече това, Бог се изсули от стаята, радостните усмивки угаснаха, а тлъстият печен петел заскрипя като пясък между зъбите.
Хайде отново навън в нощта, по пустите улици. Вървя що вървя дон Валентино и отново Го видя. Бе стигнал до края на града, пред него в тъмнината се простираше голото поле и тук-таме искреше в бяло от снега. Над ливадите и редиците черници се кълбеше Бог като в очакване. Дон Валентино падна на колене.
- Ама какво правите, отче? - попита го някакъв селянин. - Да не искате да простинете в тоя студ?
- Погледни там в дъното, синко. Не виждаш ли?
Селянинът погледна без учудване.
- Наш е - каза. - Всяка Коледа идва да ни благослови нивите.
- Слушай - каза свещеникът, - би ли ми услужил с малко от Него? В града останахме съвсем без, даже църквите опразняха. Дай ми ей тоничко, та архиепископът да има с какво да избута Коледа.
- А, по никой начин, уважаеми отче! Кой знае какви отвратителни грехове сте навършили във вашия град. Вие сте си виновни. Сами се оправяйте.
- Да, грехота е. Но пък кой не греши? Я по-добре помисли колко души ще спасиш, синко, само да се съгласиш.
- Че на мене ми стига да спася моята! - изхили се селянинът и в мига, в който го стори, Бог се вдигна от нивите му и се стопи в мрака.
Свещеникът продължи нататък в търсене на Бог. А Той явно ставаше все по-рядък и никой от онези, които Го притежаваха в някаква степен, не искаше да го преотстъпи (ала още щом казваше "не", Бог изчезваше и се изтегляше все по-далеч).
И ето че накрая дон Валентино се озова пред една безкрайна пустош, а в самия ѝ край, току на хоризонта, зърна като продълговат облак кротко да блещука Бог. Горкият свещеник се хвърли ничком в снега.
- Поспри, Господи - примоли се, - по моя вина архиепископът остана сам, а е Бъдни вечер!
Нозете му бяха вкочанени от студ, залута се през мъглата, потъваше до колене, от време на време се строполяваше по очи. Колко още можеше да издържи?
И тогава чу. Волен, прочувствен хор от ангелски гласове. Светъл лъч проряза мъглата. Дръпна някаква дървена вратичка и пред него се разкри огромна църква. По средата ѝ, с няколко мъждукащи кандилца наоколо, се молеше свещеник. И църквата бе пълна с рай.
- Брате - простена дон Валентино, на предела на силите си, настръхнал целият от ледени висулки, - смили се над мен. Заради мене моят архиепископ остана сам и има нужда от Бог. Дай малко, ако обичаш!
Онзи, дето се молеше, бавно се извърна. А дон Валентино, като го позна, пребледня, макар без туй да беше бял като платно.
- Честито Рождество, дон Валентино! - възкликна архиепископът и се отправи към него, обвеян в Бог от глава до пети. - Момчето ми, къде се беше дянал? И как ти хрумна да излезеш вънка в този кучи студ?

Използван източник: вестник "Дневник"

Къде живее дядо Коледа?

Всеки знае, че Дядо Коледа живее във Финландия и по-точно в Корвантунтури - планина близо до руската граница, но тъй като мястото е доста отдалечено, добрият старец приема посещения и във втория си дом в Рованиеми, административен център на провинция Лапландия.

Въпреки че възрастните отдавна не вярват в него, когато гостуват в неговия "офис", те се изпълват с благоговение. Как така не съществувал? Та той си е там! Дядо Коледа, с бялата брада, оформеното коремче и вечната блага усмивка на лицето му. Дечицата също с голямо страхопочитание откликват на поканата му, когато ги призове да седнат на коленете му.

Първата резиденция на Дядо Коледа - планината Корвантунтури, е с формата на огромно ухо. Защо ли? За да може малко пооглушалия старец да чуе по-добре желанията за подаръци на всички послушни деца по света.

През 1950 година Елинор Рузвелт чула за тази история, когато посетила града. За да може да се срещне със Санта Клаус, местните дори й изградили малка дървена хижа, която не след дълго се превърнала в туристическа атракция. И днес малката барачка си стои на мястото и човек лесно би могъл да я отmine, заобиколена от множеството магазинчета за сувенири. Продавачите се възползват от туристическата вълна на хората, дошли да си направят снимка на Арктическия полярен кръг в компанията на Дядо Коледа или решили да посетят неговата пощенска служба.

Офисът е претрупан с писма, носещи надпис "До Дядо Коледа", като за адрес е вписан или Полярният кръг, или просто Лапландия.

"Всички писма ни се предоставят, включително и тези, които нямат марка", доверява Кристина Сандовал – "Пощенските служители от цял свят просто ги препращат до Рованиеми. Само за един ден Дядо Коледа получава не по-малко от 32 хиляди писма, а годишно - около половин милион!".

Кристина е добре запозната с нещата, тъй като тя е една от Снежанките на Дядо Коледа. В близост до пощенския офис и до дома на добрия старец са паркирани летящите му шейни, с които той може да достигне и до най-отдалечената точка на света. На видно място е и машината с лост, чрез която белобрадият добряк забавя хода на времето, така че само за няколко дни да може да раздаде всички подаръци, цитира БТА.

Дядо Коледа приема посетители почти по всяко време. Той им отговаря на английски, френски и немски. От него може да научите, че неговите елени са по-многобройни от звездите на небето. Уверява дори и най-големите скептици, че именно той е истинският и единствен Дядо Коледа. А колко е стар? Самият той вече не може да си спомни.

"Веднъж се опитах да преброя колко Коледи съм раздавал подаръци, но като стигнах до 365, просто заспах", доверява старецът.

По материали от интернет

История на шампанското

Вината от провинция Шампан станали известни още през Средновековието. От лозята там монасите приготвяли вино за причастия. По традиция френските владетели били короновани в Реймс и шампанското се превърнало в неизменна част от тържествените събития. Кралете обаче били привърженици на традиционните вина и до 17-и век за празненствата в кралските дворове са предпочитани вина от Шампан, но не пенливи.

Първото голямо производство на пенливо вино е около 1535 г. в областта Лиму. Противно на легендата, това не е дело на монаха Дом Периньон, за когото се разказва, че възкликнал "Вижте, пия

звезди!", когато открил шампанското. Всъщност историята за слепия монах се появява почти 100 години след смъртта му, когато един от неговите наследници в абатството Овийер – Дом Грусар, написва романтична хроника за това как Дом Периньон измисля шампанското. Историята е публикувана през 1821 г. и изобилства от преувеличения, раждащи по-късните митове, че Дом Периньон е първият винар, използвал коркова тапа и който само чрез опитване на гроздето бил в състояние да познае от кое лозе идва виното.

Дегустациите "на сляпо" пък по-късно се изкривяват до твърдението, че самият монах е бил сляп. Истината е, че той е бил добър винар, загрижен за качеството на вината и упорито се е трудил за тяхното подобряване чрез селективно подрязване на лозите, купажиране и педантично водене на подробен технологичен дневник.

Всъщност, появата на шампанското се случва заради глобална промяна в климата. Около 1350 г. топлият Гълфстрийм сменя посоката си, а с това и вино-производството в Англия се променя.

Потреблението не намалява и страната е принудена да внася значително количество вино от различни области на Европа. Една от тези области е френската Шампан, чиито вина по онова време са тихи, доста свежи и със слаб цвят – бледи и деликатни, поради хладния климат. Англичаните започнали да използват внасяното в бъчви тихо френско вино, за да го превършат в шампанско, като добавят захар или меласа за предизвикване на вторична ферментация, при която се получават мехурчетата. Първото споменаване на това явление в Англия е през 1662 г., няколко десетилетия преди изобщо французите да заявят, че са направили своето пенливо вино от Шампан. Френската къща за шампанско "Dom Ruinart", посветила се на сериозното му производство, е открита едва през 1729 г.

Фирменото название "Шампан" (Champagne) е защитено за Европа още с Мадридския договор от 1891 г. и се отнася за вина, произведени само в тази провинция и съответстващи на традицията и стандарта. Това положение е потвърдено от Версайския договор след приключване на Първата световна война. Със създаването на Международния комитет на шампанските вина е разработен стандарт за производство на вината "Шампан" в едноименната провинция и технологията за производство на гроздето и виното, включително и най-подходящите сортове за тази технология – шардоне, пино ноар и пино мъоние. При спазване на тези условия се позволява върху етикета на бутилката да бъде изписано "Шампан".

През 2005 г. е забранено дори използването на термина "шампански метод" за вината, произведени в други райони на Франция и света. А се допуска използването на термина "традиционен метод".

Производство

Гроздето, предназначено за такова производство, се прибира най-често по-рано, когато съдържанието на захари е по-малко, а нивото на киселините по-високо. Гроздето се пресова бързо, за да се получи бяло вино, освен ако целта не е получаване на розово или червено вино.

Първоначалният етап на ферментация и утаяване протича, както при обикновените вина, в дървени или метални съдове. По този начин се получава базово вино. Това вино е по-кисело от обикновеното и не е приятно на вкус. Това е моментът, при който може да стане купажът (смесването) с други базови вина – от друг регион или реколта.

Виното или сместа от вина се разлива в бутилки, към които се добавя захар и дрожди за протичане на вторичната ферментация. По време на тази ферментация отделеният въглероден диоксид остава в бутилката и се разтваря във виното, при което се повишава и налягането в бутилката. Според нормата на ЕС за постигане на налягане от 6,1 атмосфери е необходимо в една бутилка да се добавят 18 г захар и 0,3 г дрожди. Бутилките се поставят в специални изби в хоризонтално положение за вторична ферментация и престояват така от една до три години.

Следва процесът ремюаж, при който ежедневно става превъртане на бутилките с малък ъгъл надолу до получаване на вертикално положение, с цел събиране на утайката върху тапата в гърлото на бутилката. Отделянето на утайката от вторичната ферментация се нарича дегоржиране. То представлява снемане на тапите, почистване от утайка, добавяне на незначително количество захар и затапване. Процесът дегоржиране е извършен за първи път през 1800 г. от фирмата "Madame Clicquot", тъй като дотогава шампанското е било мътно. И сега се произвеждат шампански вина без прилагане на дегоржиране, които се маркират като семейно производство. В миналото за дегоржиране са използвани

най-опитните винари, тъй като методът изисква изключителна точност и бързина. Сега това се извършва от автомати.

По следите на коледните картички

Първата коледна картичката

Историята на първата коледна картичка започва преди около 170 години, когато англичанинът Хенри Коул дръзнал да наруши британските традиции. По онова време хората си разменяли пожелания за празника с помощта на литографии, специално украсени и прилежно изписани за повода. Но сър Коул решил да се улесни, като помолил художника Джон Хорсли да му направи 40 еднакви литографии, които да разпрати на близки и приятели. На картичката авторът нарисувал семейството на английския аристократ на фона на библейски картини и традиционна празнична украса. Говори се, че сър Коул така и не изпратил коледните картички. Идеята обаче допаднала на много хора и скоро се превърнала в печеливш бизнес. Днес са запазени 12 от 40-те литографии на Хенри Коул, станали мечта за всеки колекционер. Една от тях е разиграна на търг и е продадена за 22 хиляди британски лири, с което остава в историята като най-скъпата картичка в света.

Коледната картичка – поглед в миналото

Идеята за коледните картички заразила света. В Русия първата коледна честитка датира от 1898 г., а за усъвършенстването на модела ѝ бил нает един от най-популярните и талантливи руски художници. В САЩ пък Луис Пранг побързал да изобрети специална техника, която да прави картички, използвайки 20 различни цвята. Той убедил най-добрите художници и поети да работят за него, за да превърне коледната картичка не просто в честитка за празника, а в истински шедевър. Така с времето се родил и образът на Дядо Коледа.

Първоначално картичките се продавали скъпо, но скоро навлязло масовото производство и хората забравили за г-н Пранг. Той бил заменен от други имена на производители, едно от които на Джойс Хол – основател на картичките Холмарк (Hallmark). Дуайт Айзенхауер пък е първият американски президент, който въвежда модата на коледните картички в Белия дом. Той и жена му изпращали по една честитка на всеки от служителите там.

Коледната картичка у нас

По данни на Българските пощи първата коледна картичка у нас била изпратена през 1885 г., а три години по-рано – първата новогодишна. Първоначално родните честитки се произвеждали в Германия, като допълнително се добавял текст на български. Традицията е въведена от княз Фердинанд I, който станал и притежател на първата илюстрирана коледна картичка в България. Оттогава фамилията Саксбургготски събира уникални по рода си поздравителни картички и днес държи една от най-богатите и ценни колекции в света.

Модата при коледните картичките

В началото на коледните картички присъствали рисунки на цветя, растения, геометрични фигури и

деца. В страните, където бил разпространен католицизмът, заложили на библейски символи и образи - сцената с Рождеството на Христос, изображения на трите влъхви или на Мадоната с Младенеца, а текстът бил собственоръчно съставян и изписван като знак на внимание и уважение към адресата. Протестантските страни въвели картичките с накиченото празнично дръвче, с елените на Дядо Коледа, с ярките звезди и апликациите. Заради пищната си украса текст често липсвал. През 1910 - 1920 на мода били домашно изработените с цветни моливи коледни картички от картон и станиол.

Коледната картичка днес

Днес освен на традиционните коледни картички на хартиен носител хората се радват и на изобилието, което се предлага в интернет. Електронните честитки пестят време и пари и гарантират на подателите, че поздравлението им ще пристигне навреме до адресата, а модели – колкото искаш. Съществуват варианти, имитиращи старинни коледни картички, които „лекуват“ носталгията по традиционните честитки. Други пък предлагат опцията да ги разгръщаш с едно кликуване на мишката и така да откриваш скрити празнични послания. Трети предоставят възможността сам да си направиш електронна картичка, като избереш шаблон и елементи, с които да я запълниш. Независимо електронна или хартиена, коледната картичка е важна заради самия жест и заради посланието, което изпраща на хората. Затова не забравяйте и вие да изпратите вашите коледни пожелания на своите близки!

Христина СПАСОВА,
по материали от интернет

[Уважаеми читатели,](#)

[Екипът на списание "Зари" Ви пожелава много щастие и късмет през новата 2013 година. Бъдете здрави и очаквайте с нетърпение любимото си списание!](#)

ИЗ ЖИВОТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ Шумен

Шахматен турнир по случай 13 ноември – Международния ден на слепите

От няколко години шахматът стана изключително популярен сред невиждащите хора в Шумен. Състезателите от СКХЗУ "Светлина" Шумен са овладели в съвършенство тази игра и показват сериозни резултати на различни шахматни съревнования.

През изминалите три години провеждането на организирани шахматни състезания за незрящи стана традиционно, благодарение на сътрудничеството между СКХЗУ "Светлина" и Центъра за социална рехабилитация и интеграция на лица със зрителни увреждания и с финансовата подкрепа на община Шумен.

По случай 13 ноември – Международния ден на слепите, Шумен отново стана домакин на шахматен турнир за незрящи. Сред красивата природа на парк "Кьошкочете" в хотелски комплекс "Орбита" се срещнаха шахматисти от Варна, Монтана, Силистра, Кюстендил и Шумен.

Всеки отбор бе съставен от четирима състезатели, които премериха сили по системата всеки срещу всеки.

Битката на черно-белите полета беше доста оспорвана.

Турнирът протече под вещото ръководство на м.с. Ангел Яначков - председател на шахматен клуб "Шумен". Получените резултати доведоха до следното класиране: победител с най-много точки стана клуб "Феникс" от Монтана. Втори остана тимът на "Успех" Варна, а шуменският клуб "Светлина" се класира трети. Четвърто и пето място си поделиха клуб "Пауталия спорт - 2005" Кюстендил и клуб "Доростол" Силистра.

Плевен

Оспорвана битка

На 10 декември 1877 г. край Плевен се състоя епичната битка между руските освободителни войски и заелата позиция армия на Осман паша. Плевен бе освободен.

125 години по-късно в Плевен отново се състоя оспорвана битка, но този път благородна и не с куршуми, а с мисъл.

По случай деня на Плевен и във връзка с 3 декември Международен ден на хората с увреждания на 29 и 30 ноември 2012 г. в град Плевен, хотел "Балкан" се проведе национален турнир по шахмат за хора със зрителни увреждания. Отборната титла си оспорваха осем тима – "Успех" Варна, "Пауталия спорт-2005" Кюстендил, "Феникс" Монтана, "Витоша" София, "Пираните" София, "Изгрев" Пловдив, "Плевен" и "Светлина" Шумен. След пристигането и обяда се състоя и тържественото откриване на състезанието. Гости бяха Т. Гетов – зам.областен управител, В. Хорозова – РДСП, В. Долапчиев – председател ССБ и Е. Узунов – председател ЦКС. Зад чернобелите дъски застанаха 32 състезатели. Отборите играха всеки срещу всеки. Изиграха се 4 кръга. Временното класиране оглави Монтана. Вечерята продължи до късно. Състезателите се повеселиха с жива музика и чукнаха чаши с тръпчиво плевенско кабарне.

На следващия ден състезанието продължи. Атрактивна беше партията между отборите на Варна и Плевен. Решаваше се второто място. Последната минута плевенчани грабнаха сребърната купа. Трети останаха СК Варна. На първо място се класира отбора на Монтана.

Лично секретаря на Община Плевен Бранимир Мирчев връчи купите на презьорите. Той прочете поздравителен адрес към присъстващите от кмета на Община Плевен, Проф.д-р Стойков дмн.

Председателя на ССБ г-н Долапчиев благодари на Кмета и домакините за отлично организираното състезание.

Всички заедно си пожелахме шахматния турнир в Плевен да продължи традицията и да стане ежегоден.

Павлин АНГЕЛОВ

София

Трети декември - световен ден на хората с увреждания

Голямо парти в РСО София

Въпреки че дати като 15 октомври, 13 ноември и 3 декември не са празници, тазгодишният Световен ден на хората с увреждания бе отбелязан в София с голяма тържествена вечеря, организирана от регионалната организация в ресторант "Форум" в Националния дворец на културата под патронажа на Столична община.

Независимо от студеното време и заваления първи сняг, се бяха събрали близо 500 човека – членове на организацията, техните придружители и други.

Официални гости бяха директорът на Агенцията за хората с увреждания г-н Минчо Коралски, зам.-кметът по социалните дейности към Столична община г-жа Албена Атанасова, общинският съветник г-жа Анета Георгиева, директорът на дирекция "Социални дейности" към Столична община г-жа Минка Владимирова, председателят на ССБ г-н Васил Долапчиев, председателят на КС на ССБ г-н Емил Узунов, главният секретар на АХУ г-жа Мариана Кърковска, директорът на дирекция "Интеграция на хората с увреждания" към АХУ г-жа Екатерина Ташкова и зам.-омбудсманът на републиката г-н Хюсеин Исмаил.

След приветствените думи на официалните лица купонът се развихри с пълна сила. Насладихме се на изпълненията на певицата Галя Георгиева – секретар на г-жа Атанасова в Столична община и незрящите певци Деси Иванова и Нено, а малко по-късно дискотеката пое Митко Захариев, добре познат сред почитателите си като диджей Митака.

Тематично, по случай Световния ден на хората с увреждания, организаторите бяха подготвили викторина, в която най-атрактивният приз беше обяд с г-н Алтънов.

За чудесното изкарване огромни адмирации заслужават на първо място организаторите на мероприятиято – екипът на РСО София с председател Асен Алтънов, любезните домакини от ресторант "Форум", които се бяха погрижили да създадат комфорт и уют на присъстващите, както и фирмите, спонсорирали това мащабно мероприятие:

"Девин", мандра "Елешница", "Кока Кола", "Браво", "Кенар", сладкарници "Неделя", фабрика за алкохол "Търговище", "Елиаз" ООД и "Успех Филтър ССБ" ЕООД.

И както стана дума в началото, въпреки че Световният ден на хората с увреждания не е техен празник, а ден, в който те напомнят за себе си и за желанието си да бъдат интегрирани в обществото, отбелязването му прерасна в едно чудесно парти, където хората с нарушено зрение от София се чувстваха превъзходно и изкараха една наистина незабравима вечер.

Марина ПЕТКОВА

Добрич

"ХобиСклуб" - цели и постижения

Приятно е, когато посещаваме офиса на тази организация. Тук всеки ден е присъствен, а всеки вторник има специално подбрана тема за разговор. Винаги има специалист, който да изнесе лекция по набелязаната тема, а ако случайно липсва - то сладкодумният ни председател сам се справя отлично. Поднасяните теми са най-различни: отбелязване и отпразнуване на важни исторически дати,

запознаване на колектива с живота и делото на бележити личности, лекции на здравни теми, отпразнуване на рождени дни и имени дни на членове на колектива. Не пропускаме и празниците. Тук винаги се събират много хора, защото темите са добре поднесени и всичко е отлично организирано. Неправителствената организация "ХобиСклуб" Добрич е идея и проект на Иван Тодоров - ревностен защитник на правата на хората с увреждания. Тя е регистрирана като сдружение с нестопанска цел на 27.06.2000 г. Ръководи се от управителен съвет с председател Иван Тодоров, зам.-председател Светла Стаева и секретар Христина Стойкова, спазвайки устава, приет на общо събрание. Различава се от други сродни организации по това, че не получава заплащане от държавата и не се притеснява да бъде точен коректив на държавната политика в социалната сфера. Издръжката на организацията се осъществява от членски внос, проекти и приятели. Към сегашния момент членовете на организацията са 185. Това са хора както със зрителни, така и с други увреждания, наши поддръжници, приятели и доброволци.

Всеки, проявяващ интерес и изповядващ нашите цели и възгледи, може да стане член на организацията, която е вписана в централния регистър на юридическите лица с нестопанска цел към Министерството на правосъдието.

Мисията на "ХобиСклуб" е да работи за утвърждаването на хората с увреждания като равностойни членове на обществото. А визията е да видим свят с по-малко страдание! Основната цел е стимулиране на творческите изяви на хората с увреждания чрез организиране и провеждане на инициативи с други сродни организации, държавни и частни институции. Други не по-малко важни цели са борбата за достъпна архитектурна среда, защитата от дискриминация, включването на наши членове в социалните услуги, развитието в областта на литературата, изкуството и културата.

За постигане на целите си организацията осъществява следните дейности:

набиране на средства от дарения и членски внос;

управление на собствено имущество и средства;

издаване на информационни материали, литература и други публикации;

- разработване на авторски материали за популяризиране на организацията;

- разработване и реализиране на проекти и програми насочени към подпомагане развитието на добри умения на наши членове в различни области.

Реализирайки своите цели, организацията е разработила и реализирала 16 проекта в полза на хората с увреждания. За тези повече от дванадесет години "ХобиСклуб" се наложи като важен фактор в неправителствения сектор на гражданското общество.

Организацията притежава и 4 удостоверения - лицензии за предоставяне на социални услуги, издадени от Агенцията за социално подпомагане към Министерството на труда и социалната политика.

"ХобиСклуб" е член на NASO - Национален алианс за социална отговорност, и на национална мрежа МОГА - Мрежа за организиране на гражданска активност.

От 2009 г. е член на EASPD – Брюксел, като с иновативния проект "Асистент на повикване" е запознат генералният секретар на доставчиците на социални услуги господин Люк Зелдерло от Европейския съюз.

Всичко това и много други дейности се дължат на големите усилия от страна на ръководството на организацията и най-вече на високо ерудирания ѝ председател г-н Иван Тодоров. За себе си той казва: "Аз се заех със създаването на "ХобиСклуб" (хора, обединени от болката и истината за слепотата) с най-важната за мен цел - да бъда в помощ на хората. Да създадем условия, при които хората с увреждания да имат възможност за социална адаптация. Да имат организация, в която да могат да споделят радости и несгоди и по този начин малко да облекчат болката от страданието си".

Самият той, напълно незрящ, добре знае болката от страданието. През месец октомври тази година Иван Тодоров беше определен да участва на семинар за държавите от черноморския басейн плюс Италия, където се проведе форумът, с доклад за хората с увреждания. Там той се представи отлично, като защити интересите на съсъдбениците си.

Иван Тодоров е един приятен събеседник. Винаги намира добра дума. Не обича да се налага. Всеки има право да изкаже мнение, да предложи тема за разговор, да сподели неща, които го вълнуват.

Тодоров никога не се оплаква от многото работа и задължения, макар че и финансовите средства са оскъдни.

Разбира се, и колективът се отнася с разбиране и подкрепа. Тук трябва за отдадем заслуженото и на

зам.-председателя Светла Стоева, която също е много отдадена на организацията и помага на "ХобиСклуб" да стои на здрави позиции.

Изобщо - такава е нашата организация! Със сърцат и амбициозен колектив, който с готовност участва във всички мероприятия! Нека да споменем и имената на Данчето Тодорова, която помага навсякъде, където има нужда, и на Мима, която на драго сърце изпълнява неща от репертоара си, и на Кинчето, която винаги се включва с ентузиазъм, на нашата поетеса Валя, на Магда, Веско, Марин, Радка Иванова, Николинка, Димитричка Дамаскинова, Руска Добрева, Стоянка Дякова, Стоянка Николова, Зинка. Те, както и останалите, на които съм пропуснал имената, заслужават да са на почетната стълбичка! Защото са активни и инициативни и защото за всички е въпрос на чест да са членове на „ХобиСклуб“!

Благодарим ви, приятели и колеги!

Димитър КЪНЧЕВ

Асеновград

Един прекрасен ден

13 ноември е определен за Ден на хората с увредено зрение.

Териториалната съюзна организация на слепите и териториалната организация на сляпо-глухите в Асеновград всяка година отбелязват тържествено тази дата.

Тази година УС реши честването да бъде съпроводено с екскурзия до историческото Панагюрище, за да се осъществи среща с тамошната организация.

56-местният автобус се оказа тесен за желаещите да участват в този празник.

Свързахме се с г-жа Мария Буховска - председател на панагюрската организация на Съюза на слепите, и тя ни посрещна възторжено.

Посетихме музея на революционното движение. Разгледахме златното панагюрско съкровище, запознахме се с историята и участието на панагюрци в Априлското въстание и в борбите за освобождението ни от петвековното османско робство.

Посетихме къщата-музей на Райна Попгеоргиева, наречена от панагюрци и останала в историята като Райна Княгиня, която в тъмна доба и в тайни скривалища бод след бод е извезала бунтовното знаме на панагюрци с надпис "Свобода или смърт".

Беседата, която уредничката на музея изнесе, прикова вниманието ни и всичко чуто за онези бунтовни години оживяваше пред нас.

Панагюрци бяха подготвили и специална програма. Не останаха назад и асеновградчани. Стихове и песни запълниха времето, посветено на 13 ноември. Взеха участие Иван Шопов, Лушка Маджарова, Снежа Иванова, Милка Костова и други.

Сърдечно се сбогувахме с покана панагюрци да гостуват на Асеновград в Деня на събора, посветен на незрящите, през юни.

Приключи срещата. Останаха спомените от този прекрасен ден.

Руска ДИМИТРОВА

13 ноември - международен ден на слепите

На този ден припомняме на обществото за себе си. За това, че имаме нужда от приятелството и подкрепата на хората с нормално зрение, защото ние не можем без тях.

На този ден припомняме и на правителството, че имаме нужда от някои облекчения като компенсация за липсата на зрение.

На този ден си спомняме и за Валентин Аюи – баща и учител на слепите, пръв заел се с организираното им образование. В ония времена слепите изкарвали прехраната си предимно с просия, а обществените помощи за тях били съвсем мизерни. Животът им преминавал в нищета и бездействие, те не умеели да вършат почти нищо полезно. Затова всички посрещали с готовност поканите да участват в забавленията на тълпата, въпреки че усещали болката от ироничните издевателства над тях. Възможността да припечелят нещо ги принуждавала да търпят присмеха и иронията. Единственият, който не споделял радостта на тълпата и приемал също тъй с болка и възмущение виковете, бил млад мъж с интелигентно лице и поведение. Той се наричал Валентин Аюи. Запомни това име, читателю! Наблюдавайки със съчувствие грозните сцени, младият Аюи взел в себе си решение, което променило живота му.

"Чувства, коренно различаващи се от другите, обзеха душата ми – споделя по-късно Аюи. – От този момент аз се замислих какви са възможностите и средствата за обучението и превъзпитанието на тези най-нещастни членове на човешкото общество."

Валентин Аюи се заклел да върне достойнството на слепите.

"Аз ще заместя подигравката с истината, като науча слепите да четат и пишат и ще им дам книги, напечатани от самите тях."

Клетвата му се оказала не просто моментен изблик на състрадание и хуманност, а програма, която този велик французин изпълнявал упорито до края на дните си.

Започнах с това въведение за този велик човек, защото на 13 ноември 2012 г. ТСО "Пулпудева" и тази година не изневери на традицията си и отбеляза по подобаващ начин деня на слепите. Ние, членовете от ТО на НАСГБ, бяхме поканени да присъстваме на тържеството, но за съжаление недостатъчно хора се отзоваха на поканата. Мероприятия не се правят само на маса с ядене и пиене, а за да научим нещо, което досега не сме чували или не знаем. Да обогатим нашите знания и да се чувстваме по-достойни и образовани граждани на това общество, въпреки уврежданията си. Държавата има още много какво да направи за облекчаване на живота на слепите, но нека не забравяме, че на първо място ние не сме останали гладни за разлика от слепите от времето на Аюи, които са тънели в мизерия и нищета. Всеки човек с увреждания получава месечна пенсия и това му дава възможност да се чувства наравно с всеки зрящ и нормален човек. Както се изказа Стоянка Ангелова, досега слепите са имали възможност да си закупят жилища, да изучат децата си, а лошото сега е за идващите след нас. Животът става по-труден, но да не забравяме, че пък младите са упорити и някои от тях умело пробиват пътеки за по-добър и смислен живот. Ако нечии цели са по-високи от това, то тогава да положи усилия и да ги постигне чрез образование и много труд, защото на готово нищо не идва, дори и при зрящите. С една дума срамота е да хленчим и мърморим, а трябва да се хванем упорито, за да покажем на обществото какво могат слепите и останалите хора с увреждания. Нека не чакаме само да получаваме, защото никой с нищо не ни е задължен, а да се огледаме и видим какво ние сме дали на обществото и дали трябва да очакваме да получим нещо в замяна.

Гости на събранието бяха Ангел Сотиров, който обясни на присъстващите кой е Валентин Аюи, какво точно е направил за слепите, какви училища и работилници е създал, превърнали се впоследствие в предприятия за слепите, и т.н. Владимир Желев – председател на Асоциацията на невидящите есперантисти в България, поздрави присъстващите и награди активни, дългогодишни и дейни

есперантисти в лицето на Данчо Данчев и Ангел Сотиров, които през последните години са заслужили с дейността си уважението и признателността на есперантистите в родината ни. Георги Генев връчи благодарствени адреси на Садие Коталак и Васил Оцов за най-активна и всеотдайна дейност. Публично беше поздравен Кирил Дамянов за втората награда в конкурса за есе "Говорещата книга – моята паралелна вселена".

Музикалната програма бе изнесена от "Тракийски цвят", дует "Настроение" и група "Орхидея". Със своите изпълнения те ни показаха какво могат слепите и че има какво да се покаже на обществото. Някой попита какво означава думата инвалид и че не трябва да позволяваме хората да ни наричат инвалиди, но аз мисля, че не е толкова важно как ще ни нарекат – дали инвалид, дали сляп, дали човек с увреждания, защото ние сме такива и не бива да се срамуваме от физическото си състояние. Напротив - чрез делата си, чрез възможностите си и уменията си нека докажем какво можем и този, който ни нарича инвалиди, да се засрами и да разбере, че сред зрящите има умствено по-големи инвалиди отколкото физически сме ние, слепите! Нека вървим гордо и достойно, с високо вдигната глава, защото и ние имаме право на изяви и участие в обществения живот на държавата ни! Трябва да сме безкрайно благодарни и никога да не забравяме имената на Валентин Аюи, Луи Брайл, Хелън Келър и много други, оставили ни в наследство писменост и пример за подражание! И днес има хора с увреждания, извоювали своя престиж и уважението на обществото, които продължават да защитават правата на хората с увреждания и ние с достойнство можем да вървим по прекараните пътеки и да сбъдваме мечти и желаниа.

Снежанка КИРЧЕВА

Пловдивските невиждащи напомниха за себе си

На 3 декември в зала "Москва" на "Новотел Пловдив" Националната асоциация на сляпо-глухите в България съчета отбелязването на два повода – Международния ден на хората с увреждания и 15 години от учредяването си. Сред гостите на форума бяха генералният секретар на Световната федерация на сляпо-глухите Геир Йенсен от Норвегия и вицепрезидентът на Европейския съюз на сляпо-глухите Саня Тарцай от Хърватия, които приветстваха тържественото събрание и поднесоха подаръци, символизиращи солидарността и волята на хората със сензорни увреждания за достоен и пълноценен живот.

Учредена през 1997 г., НАСГБ си поставя за основна цел да издирва, организира и подпомага хората, при които се съчетават зрителни и слухови дефицити, разказа на проведената след концерта на самодейците пресконференция председателят на асоциацията Димитър Парапанов. Все още обаче, според него, държавата е длъжник по отношение на специфичните потребности на тези хора при предоставянето на необходимите им социални и рехабилитационни услуги. Най-големият проблем е достъпната среда. Едва през тази година Народното събрание прие законодателни актове като измененията в Закона за движение по пътищата, където официално вече е заложен като отличителен белег на сляпо-глухотата червено-белият бастун.

В същото време благотворителна изложба-базар под надслов "Да докоснем светлината", с предмети изработени от незрящи хора, бе подредена в културен център "Тракарт". Набраните средства ще се използват за подпомагане на дейностите на Националния център за рехабилитация на слепи. Цяло село с двадесетина къщички, кметство, църква, кладенец, домашни животни и предмети от бита – всичко, изработено от керамика – се продава само за 1000 лв. Невиждащите майстори - курсисти в центъра, са се трудили продължително време, за да изобразят до най-малката подробност пасторалното битие. Къщичките се продават поотделно и цената им е между 40 и 70 лв. С благотворителна цел се предлагат и други предмети – сувенири, вази, чашки, стенни пана, свещници, гювечета, както и картини. Изложбата бе открита от кмета на Пловдив Иван Тотев и Зоя Георгиева – депутат от ГЕРБ. Съвсем искрено и непринудено те изразиха възхищението си от майсторството и креативния дух и потенциал на творците с нарушено или въобще без зрение, а кметът направо даде заявка за закупуване на "Кметството". На откриването присъстваха и Надя Танева – директор на дирекция "Социално подпомагане", която заедно с директора на НЦРС Пловдив Стефан Данчев е инициатор на изложбата, заместник-кметът Георги Титюков, почти всички районни кметове, представители на творческата

интелигенция от града, бизнесмени и граждани. Електронните и печатни медии в Пловдив отразиха подобаващо това събитие.

Изложбата продължи до 5 декември.

Георги ГЕНОВ

ИНТЕРВЮ Светът може да бъде и по-привлекателно място за живеене

С Жорж ТРАК разговаря Димитрина МИХАЙЛОВА

Стане ли дума за нещо "арт" в Пловдив - почти винаги се споменава името на Жорж Трак. За него се говори така, както някога се е говорело за някой митичен образ. Той е реализирал много проекти в областта на културата. Още повече и още по-интересни са идеите, които той има като проекти за бъдеща реализация в сферата на културния живот на града. За него се знае, че притежава неизчерпаема готовност да откликва на всякакви нови и интересни хрумвания в областите, в които работи.

А кой всъщност е Жорж Трак?

Името, с което е записан в гражданските регистри е Георги Иванов, само че от около 25 години е приел артистичния псевдоним Жорж Трак. Всъщност с този псевдоним той за пръв път се легитимира в света на художниците, като го поставя като авторски подпис под своята първа картина.

Жорж Трак е завършил изобразително изкуство в Художествената академия в София, където негов учител е бил акад. Светлин Русев. При него той се е учил в продължение на 6 години. Оттогава и досега животът му преминава в измеренията на изкуството и културата във всевъзможните техни проявления.

Като начална дата на своите свободни творчески реализации той посочва 1990 годината.

Вече през 1992 г. основава фирмата "Тракарт". Оттогава, тъй да се каже, той постепенно развива и себе си, и създадената от него културна институция. Така в продължение на цели двайсет години се създава и развива Културен център "Тракарт". Заедно със Съюза на художниците Центърът поддържа различни ателиета. Освен това към него са организирани и 18 студия за обучение и за новаторска професионална работа на различни художници - живописци, скулптори, мозаисти, керамисти и работещи върху стъкло. В зависимост от своите възможности и интереси хората могат за по-дълго или по-кратко време да се обучават в "Тракарт" – начинаещите млади да усвояват първите и най-необходими умения, творчески техники и технически средства в интересувашите ги области, а утвърдените автори могат да експериментират всякакви свои новаторски замисли

В Пловдив е известен и интересът на Жорж Трак към съвместна работа с хора с различни увреждания. Затова и моя първи въпрос към него беше:

- Откога работите с хора в неравностойно положение?

- През 1999 г. регистрирах фондация "Тракарт", която се ориентира към работа с хора от тази социална група. Оттогава сме реализирали 10 проекта с различни групи от хора в неравностойно положение, хора, имащи нужда от помощ, която ние им оказваме чрез предлаганата от нас арттерапия.

Арттерапията не е нещо ново, но много от тези хора не са имали никаква възможност да се възползват от нея. Всъщност става дума за занимания с различни видове изкуство, но както често се случва тези занимания придобиват смисъла и на психотерапевтични средства по отношение на практикуващите ги индивиди. Според мен, нашата арттерапия дава възможност на хора с увреждания, които имат влечение към изкуството, да удовлетворяват определени свои потребности, като придобиват все

повече нови знания и умения.

- Бих искала да ви помоля да разкажете за първия си съвместен проект с рехабилитационния център за слепи в Пловдив...

- За пръв път имаме удоволствието да работим заедно преди пет години по проект, който беше инициран от Италианския съюз на слепите. Заедно с Франция, Португалия и България успяхме да реализираме един европейски проект, който даде възможност на участниците от всяка страна да наблегнат на нещо различно и специфично за тях - французите се концентрираха върху праисторията, португалците върху скални човешки изображения, издълбани в скалите релефни послания, които са правени през първото хилядолетие преди Христа. Италианците направиха театрални представления - сценични изкуства. Ние се фокусирахме върху мозайката. Това беше мозайката на Филипополис. Дадохме възможност на млади хора със зрителни проблеми, някои от тях бяха абсолютно незрящи, да се докоснат до орнаменти-мозайки от културното наследство на нашия град.

Така започна всичко. Младите хора работеха в ателиетата на арт центъра.

- Възникнаха ли някакви затруднения?

- Да, основната трудност беше в това, че те трябваше всеки път да пътуват до нашето ателие, а то е в другия край на града. Всеки път те трябваше да идват с придружители, което създаваше известни проблеми за тях. Желанието ни да преодолеем тази трудност доведе до реализирането на нашия следващ проект.

- Имате предвид вашия съвместен проект за оборудване на дневен рехабилитационен център...

- Да, да. Точно това имам предвид. По този проект ние отново работим в областта на керамиката и мозаиката. Смятам, че мястото на едно такова ателие е именно в рехабилитационния център, защото така се избягва единствената трудност, която имаме с първият проект - пътуването на незрящите от единия до другия край на града. Нейното отстраняване дава възможност за значително разширяване на кръга на тези, които могат да се ползват от предлаганите от нас занимания. Много повече незрящи, които имат потребност и необходимост да се сблъскат с изобразителното изкуство в различните му разновидности, могат да работят – както сами, когато имат време, така и под ръководството на нашите специалисти.

- Доколкото знам и самият вие сте показвали на обучаваните, а какви са другите ваши специалисти?

- Естествено това са специалисти от арт центъра, които благодарение на добрите си качества, като например добра комуникативност, успяват да се превърнат в безценни помощници на незрящите мозаисти и керамисти. Единият учител - Ани, има изключително добър подход, може би благодарение и на това, че тя има сестра с увреждане. Ани цял живот се е грижила за нея и много ѝ е помагала. Смятам, че това има голямо значение. Наличието на такова предварително общуване служи като лост за създаване на разбиране и чувство за взаимност, без които много трудно се осъществяват добрите намерения. Трябва наистина на точното място да има точния човек.

Смятам, че се създаде такъв екип и това именно доведе до осъществяването на проекта.

- Бихте ли разказали на нашите читатели за твърде интересното помагало, което е направено по проекта?

- Помагалото е резултат от натрупания ни предишен и сегашен опит. То дава възможност на незрящите спокойно и безпроблемно да се докоснат до музейни експонати или до елементи от музейни експонати. Те имат възможност да опознаят как изглежда на пипане една антична мозайка. След това, ако пожелаят, могат да се опитат да възпроизведат определени орнаменти, било от керамика, било от камък, и опознавайки по този начин културното наследство, да погледнат през един нов прозорец и естествено да придобият и едни нови умения.

Знаете, че когато незрящ човек отиде в музей, пред него се изпречват или въжета, които не му позволяват да достигне с ръцете си до мозайката, или стъклени витрини, през които той не може да познае какво има под тях. Малко са музеите, които в някаква степен са приспособени така, че да дават възможност на незрящия да се запознае с експонатите. Имайки предвид всичко това, решихме да направим помагалото. В него има написани на брайл текстове, отчетливо са показани фрагменти от мозайките. Това са детайли, които са представени веднъж като добър пълноцветен печат, втори път са със повдигната цветност, т.е. полутонът е повдигнат, за да станат те по-ярки. И така те стават по-лесно достъпни за хората с остатъчно зрение. Третата възможност се заключава в представяне на детайлите

като изображения, изработени върху микрокапсулна или както понякога я наричаме подуваща или подпухваща хартия. На нея изображението е направено така, че да може човекът чрез опипване да усети и проследи различните линии и орнаменти. По разликите в грапавостта на изображението незрящият може да разграничи и отделни цветове на орнаментите. Вложеният в помагалото текст е опознавателен. Чрез него човек може да се запознае с всичко, което има като антична мозайка в нашия град, а може би знаете, че Пловдив е един от най-богатите градове на антични мозайки в България. За съжаление много малко от тях са експонирани.

- Как се отнасяте към думите на един древногръцки автор, който казва, че за да стане човек художник, той трябва да си отреже езика?

- Това не го бях чувал, а е интересно хрумване. Ако ми позволите, ще се опитам все пак да ви отговоря с една друга приказка. Ще ви отговоря с една истина, която е закодирана вероятно преди 150 години. Неотдавна попаднах в църквата "Свети Георги" в Асеновград. Попът отслужваше службата, а през това време аз гледах прекрасната архитектура, защото това е най-красивата църква в града, а може би не само в Асеновград, а и в целия регион. Тя е на повече от 150 години. Правена е от майсторите на патриаршеския храм "Света Марина" в Пловдив. Върху две повърхности на олтара бяха изписани Десетте Божии заповеди. При първото ми поглеждане установих, че седмата заповед е написана два пъти, а осмата я няма. Погледнах отново. И отново се уверих, че не бъркам. Осмата заповед наистина я нямаше. Когато свърши службата, аз попитах свещеника: "Отче, коя е осмата Божия заповед?". Той веднага ми отговори: "Не кради!". Тогава аз му казах: "Ти можеш да бъдеш спокоен. Във вашата църква можете да крадете колкото си искате". Той ме попита откъде ми е хрумнало това. Отговорих му, че преди 150 години художникът е изписал два пъти седмата заповед, а осмата я е пропуснал. "Тъй че можете да си работите спокойно. Щом я няма осмата заповед значи кражбата е позволена." Отецът остана силно изумен, защото той от 25 години работи в тази църква и до този момент не беше забелязал това необикновено нещо.

Според мен това е отговорът на вашия въпрос – художникът, който е нарисувал иконите, фризовете и въобще целия иконостас, по някакви причини си е отрязал езика, но неизказаното с глас послание той е оставил с четка по един съвършен начин. Виждате, че това е друга форма, чрез която човек може да каже това, което мисли. Като е икономисал само една чертичка от Десетте Божии заповеди, художникът е искал да каже, че в тази църква се краде много и постоянно.

Позволих си да попитам г-н Жорж Трак за изключителната идея, която той лансира, за атрактивно придвижване по толкова характерните за Пловдив тепета.

- Позволете ми преди това да кажа няколко думи за работата на културния център "Тракарт". Културният център се намира в археологическия подлез, който води към главната улица на града. Това е основна артерия, а ако човек слезе само 10 стъпала под земята - изведнъж изцяло попада в друго време. Все едно се пренасяш в античността, вървиш по античен път, гледаш мозайки, антични стъкла, гледаш едно време, което повече или по-малко е в основата на нашата цивилизация. От години моето мото е "Синтез на античност и съвременност". Там, където това е възможно, нека да се осъществява качествен синтез между това, което е било и това, което искаме да бъде. Тази максима под различни форми се явява организираща за дейността на културния център. Дали ще бъде представена чрез музика, или с нови книги, или пък със средствата на изобразителните изкуства - няма значение. Всичко това са изразни средства на едно и също нещо, което е дълбоко в душите ни. Израз и удовлетворяване на потребност, която съществува паралелно с всичко, което се случва в материалния свят. Ясно е, че става дума за духовността, духовността, която предполага това, което ще се случи. Духовността са нашите мечти, нашите желания, нашите амбиции. И едва след като ги имаме - успяваме да ги материализираме в една или друга форма.

Именно като продължение на тези мои мисли се зароди и този проект. От 10 години с Културния център "Тракарт" работим в областта на културното наследство и туризма и поради това особено отчетливо виждам какви са културните потребности на нашия град.

Според мен хората трябва така да организират живота си, че всички техни действия да изпреварват нуждите, а не обратното - нуждите да ги притискат, защото във втория случай действията не са подчинени на някаква предварително зададена логика, а са всъщност само аварийно-спасителни. А когато действията изпреварват нуждите, тогава можем да имаме мечти. А мечтите предполагат осъществяване по един или друг начин и тогава реалностите са подвластни на нашите намерения. Така,

продиктуван от потребностите на нашия град, се появи проектът за полет над града. Целта на тази идея е да превърне Пловдив в уникален културно-туристически маршрут. Това може да се случи с една съвременна визия и достъп до емблематичните места в нашия град. Това са пловдивските тепета и река Марица. Те представляват едни огромни зони, които в момента са напълно опустели и за които не се полагат никакви грижи. Преди около 80 години тепетата са засипвани с пръст, докарвана с волски каруци, за да може да се засадят дървета и друга зеленина, а сега от двадесет години никой не полага грижи за тях и те са станали опасни дори за обикновена разходка.

Моята идея е да има бърз и лесен достъп до тези наши забележителности. Това може да става с възжена линия - нещо, което е безшумно, евтино, бързо като транспорт и дава възможност пловдивчани и гостите на града бързо и лесно да достигнат до всяка една от интересните точки. Убеден съм, че това е необходимост, която се предполага от самото време, в което живеем. Доколкото ми е известно, никъде по света няма толкова подходящи условия за такъв лифт. Напоследък в много градове по света се строят изкуствени кули, за да се изгради подобна атракция. А при нас моделът е съвсем опростен. Ние си имаме тепета. Остава само да има и желание от страна на общинските служители.

Разделих се с Жорж Трак с мисълта, че ако имаше повече хора като него - светът наистина можеше да бъде значително по-привлекателно място за живеене.

ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ДРУГИТЕ МЕДИИ Китай е добър пример в грижите за инвалидите

В международен аспект се оценява добрият пример на Китай в грижата за инвалидите. През 2011 г. в тази огромна и многолюдна страна са били взети редица специални мерки за трудоустрояването на хората с увреждания. 318 хиляди лица с физически недостатъци са били устроени само за една година в градовете и селищата на подходяща работа, съобщава Общокитайската федерация на инвалидите. Проведени са били специални курсове за професионална подготовка за 17 803 незрящи и лица с намалено зрение. За тях в специалните оздравителни центрове са организирани медицински процедури.

Общата равностметка от работата по устройване на инвалиди в страната показва, че в момента 4,41 милиона души имат работа в градовете и 17,49 милиона в селата. От тях 13,68 милиона души се занимават със селскостопанска работа.

От 1 март 2012 г. всички инвалиди в Китай, които имат съответните удостоверения, пътуват безплатно в автобусите и тролейбусите, независимо от това къде живеят.

В Пекинската корпорация за обществен транспорт например има вече 4462 автобуса, специално оборудвани да бъдат ползвани от инвалиди. Това е една пета от общия брой на колите на обществения транспорт в китайската столица.

Корпорацията обучава 70 хиляди човека от своите служители и работещи да помагат на инвалидите при нужда. Сега Пекинската федерация на инвалидите осигурява безплатни грижи в автобусите по хиляда маршрута, като има лица, които да съпровождат нуждаещите се.

Използван източник: вестник "Лечител"

съдържащ мерки за привеждане на нормативната уредба и политики в областта на хората с увреждания, в съответствие с разпоредбите на Конвенцията за правата на хората с увреждания от Република България (2013 – 2014)

Конвенцията за правата на хората с увреждания е приета от Организацията на обединените нации (ООН) на 13 декември 2006 г. Тя влезе в сила на 3 май 2008 г. Конвенцията е първият голям договор за човешки права на 21-и век в областта на политиката за хората с увреждания и е разработена съгласно провъзгласените в Устава на Организацията на обединените нации, Всеобщата декларация за човешките права, Хартата за фундаменталните права на Европейския съюз и Договора за функциониране на Европейския съюз принципи за зачитане на вътрешно присъщото достойнство и ценност и равните и неотменими права на всички представители на човешкия род като основа на свободата, справедливостта и мира в света. Основният мотив на ООН за приемане на Конвенцията за правата на хората с увреждания е продължаващата дискриминация и изолация на хората с увреждания, въпреки наличието на приетите вече международноправни инструменти, регламентиращи защитата на основни човешки права, включително и когато става въпрос за лица с увреждания. Поради това Конвенцията се разглежда като универсален инструмент, съдържащ минимални стандарти, които държавите следва да предвидят, за да гарантират равенството на хората с увреждания пред закона, както и ефективно упражняване и защита на техните основни човешки права.

На 26 януари 2012 г. Народното събрание на Република България ратифицира със закон Конвенцията. По този начин нашата държава се присъединява към редицата от страните-членки на Европейския съюз, за които този важен инструмент по правата на човека е пряко приложимо право. На 23 декември 2010 година Конвенцията е ратифицирана и от Европейския съюз (ЕС), като това е първият международноправен акт от подобен вид, с който ЕС се обвързва като регионално обединение на държави.

Прилагането на Конвенцията като част от вътрешното право на страната изисква наличието и спазването на ясен план за изпълнение на поетите задължения. Конвенцията е свързана с утвърждаване на добра координация и ползотворен диалог между всички звена от изпълнителната власт и организациите на и за хора с увреждания за подобряване положението на хората с увреждания, които са значителна част от населението. Планът за действие очертава конкретните стъпки, определя ясно ролята и функциите на отделните държавни органи и заинтересовани страни. Адаптирането на българското законодателство в неговата пълнота с изискванията на Конвенцията е продължителен процес и неговото успешно протичане предполага активното включване и сътрудничество с неправителствени организации и хора с увреждания на всеки един етап на планиране на мерки, тяхното обсъждане, приемане, прилагане и мониторинг. Това е заложено като принцип на Конвенцията и е отчетено в рамките на предвидения международен механизъм към ООН за мониторинг на нейното прилагане.

Предприемането на реални стъпки за прилагането на Конвенцията за правата на хората с увреждания поставя следните основни предизвикателства пред Република България, които са отчетени при изработването на Плана за действие за прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (2013-2014):

Идентифициране на ключовите области, нуждаещи се от правна реформа и предприемане на последователни стъпки по въвеждане на изискванията на Конвенцията; Определяне и въвеждане на координационен механизъм и механизъм за мониторинг по прилагането на конвенцията, с ясно определени функции, задачи и отговорности на ангажираните институции; Изграждане на капацитет сред държавни служители и експерти от различни сфери за правилно прилагане разпоредбите на Конвенцията; Широко популяризиране на принципите на Конвенцията сред обществеността и включване на гражданското общество в процеса на нейното прилагане; Осигуряване на периодично актуализиране на дейностите по изпълнение на Конвенцията и мониторинг на прилагане разпоредбите

на Конвенцията.

Планът за действие за прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (2012-2014) има за цел да очертае конкретните действия, които Република България следва да предприеме във връзка с прилагането на стандартите на Конвенцията, сроковете и отговорните институции. Планът се състои от три фази, които обхващат съответно: действия по формиране на експертна група за координация на неговото изпълнение, разработване на концепции за промени в нормативните актове и предприемане на действия, свързани с ратификацията на допълнителния протокол (Фаза 1); приемане на промени в българското законодателство и въвеждане на координационен механизъм и механизъм за мониторинг по прилагането на конвенцията (Фаза 2); повишаване капацитета на органите по прилагане на Конвенцията, както и популяризиране на Конвенцията сред обществеността (Фаза 3).

Стратегически цели

1. Определяне на отговорни органи за координация и мониторинг на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания.
2. Формиране на експертна група по координация на изпълнението на плана за действие.
3. Изработване на концепции за промени в нормативната уредба.
4. Извършване на промени в нормативната уредба.
5. Ратифициране на Допълнителния протокол.
6. Създаване на орган от независими експерти съгласно чл. 33.2 на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания.
7. Прилагане на чл. 8 от Конвенцията – повишаване на общественото съзнание и промяна на нагласите по правата на хората с увреждания.
8. Изготвяне на първия доклад до Комитета на ООН за правата на хората с увреждания.
9. Изготвяне на дългосрочна национална стратегия за правата на хората с увреждания в контекста на прилагането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания.
10. Отпечатване на лесна за четене версия на текста на Конвенцията на ООН.

Оперативни цели

1. Определяне на отговорни органи за координация и мониторинг на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания.
2. Създаване на експертна група за координация.
3. Изработване на концепция за промени в нормативната уредба.
4. Изготвяне на проекти на нормативни актове по ресорни министерства.
5. Ратифициране на Допълнителния протокол към Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания.
6. Създаване на орган от независими експерти съгласно чл. 33.2 от Конвенцията на ООН.
7. Популяризиране на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания сред обществото.
 - 7.1. Повишаване на капацитета на служителите от местната, областната и централната администрация и др. относно разпоредбите на Конвенцията на ООН.
8. Събиране на актуална информация от ресорните министерства по прилагане на Конвенцията на ООН.
9. Обобщаване на резултатите от извършения анализ и изготвените концепции за промени в нормативната уредба за правата на хората с увреждания.
10. Изготвяне и отпечатване на лесна за четене версия на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания.

Дейности

- 1.1. Създаване на междуведомствена експертна работна група за разработване на координационен и

мониторингов механизъм.

1.2. Разработване на координационен механизъм и определяне на орган за неговото прилагане съобразно европейската практика и националните особености.

1.3. Разработване на механизъм за мониторинг и определяне на отговорен орган за неговото прилагане съобразно европейската практика и националните особености.

1.4. Изготвяне на законодателни промени във връзка с определянето на отговорни органи за координация и мониторинг на Конвенцията на ООН.

2.1. Номиниране на представители от ресорните министерства за участие в експертната група за координация на изпълнението на настоящия план.

2.2. Номиниране на представители от организациите на и за хора с увреждания за участие в експертна група за координация на изпълнението на настоящия план.

2.3. Разработване на правилник/указания за работа на експертната група за прилагане на механизъм за координация.

2.4. Изготвяне на доклад на 6 месеца за дейността на експертната група за координация.

3.1. Създаване на експертни работни групи по ресори:

3.1.1. За прилагане на чл. 1, чл. 2.

3.1.2. Във връзка с прилагане на чл. 9 - достъпност:

- достъпност на архитектурна среда;

- въвеждане на критерии и стандарти за универсален дизайн в архитектурната среда;

- достъпност на транспорта и транспортните услуги.

3.1.3. Във връзка с прилагане на чл. 11 - рискови ситуации и хуманитарни и природни бедствия.

3.1.4. Във връзка с прилагане на чл. 12 - равенство пред закона.

3.1.5. Във връзка с прилагане на чл. 13 - достъп до правосъдие.

3.1.6. Във връзка с прилагане на чл. 14 - свобода и сигурност на личността.

3.1.7. Във връзка с прилагане на чл. 18 - свобода на придвижването и националност.

3.1.8. Във връзка с прилагане на чл. 19 - независим живот.

3.1.9. Във връзка с прилагане на чл. 20 - лична мобилност.

3.1.10. Във връзка с прилагане на чл. 21 - свобода на изразяване на мнение, свобода на достъп до информация:

- работна група за създаване на условия за информационна достъпност, съобразена с вида на уврежданията;

- въвеждане на жестомимичния език.

3.1.11. Във връзка с прилагане на чл. 23 - уважение към дома и семейството.

3.1.12. Във връзка с прилагане на чл. 24 - образование:

- предучилищно;

- средно образование, вкл. професионално образование;

- училищно;

- висше образование;

- "Учене през целия живот".

3.1.13. Във връзка с прилагане на чл. 25 - здравеопазване, и чл. 26 - абилитация и рехабилитация.

3.1.14. Във връзка с прилагане на чл. 27 - работа и заетост:

- разработване и прилагане на мерки с икономически стимули за подкрепа на работодатели в обичайна работна среда, с цел създаване на работни места за хора с увреждания;

- подкрепена заетост.

3.1.15. Във връзка с прилагане на чл. 29 - участие в политическия и обществения живот.

3.1.16. Във връзка с прилагане на чл. 30 - участие в културния живот, почивка, свободно време и спорт.

3.1.17. Във връзка с прилагане на чл. 31 - статистика и събиране на данни.

3.1.18. Във връзка с прилагане на чл. 32 - международно сътрудничество.

4.1. Подготовка на проекти на нормативни актове по ресорни министерства.

4.2. Промени в областта на запрещението, настойничеството и попечителството и въвеждане на алтернативни форми за подкрепено вземане на решения.

4.3. Въвеждане на мерки, гарантиращи достъп до правосъдие на хора с увреждания.

- 4.4. Въвеждане на подходящи и ефективни мерки, които да гарантират правата на лица с увреждания по въпросите, свързани с брака, семейството, родителските права и личните връзки и взаимоотношения, както и техните политически права и възможностите за упражняването им.
- 4.5. Въвеждане на ефективни контролни механизми за осигуряване на достъпна архитектурна среда.
- 4.6. Въвеждане на ефективни мерки, гарантиращи достъпа на хора с увреждания до информацията и комуникациите, включително до информационните и комуникационни системи и технологии и до различните услуги.
- 4.7. Въвеждане на мерки за гарантиране на правото на включващо образование и участие на хора с увреждания в обществения живот.
- 5.1. Изготвяне на официален превод на Допълнителния протокол към Конвенцията на ООН за права на хората с увреждания.
- 5.2. Ратифициране на Допълнителния протокол към Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания.
- 6.1. Създаване на междуведомствена експертна работна група за разработване на независим механизъм съгласно чл. 33.2 от Конвенцията на ООН.
- 6.2. Идентифициране на добри практики в други европейски страни при определянето на звено от независими експерти.
- 6.3. Създаване на орган и прилагане на независим механизъм съгласно чл. 33.2 от Конвенцията.
- 7.1.1. Разработване на комуникационна стратегия за промяна на обществените нагласи към хората с увреждания.
- 7.1.2. Организиране на национална кръгла маса за Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания.
- 7.1.3. Организиране на национална конференция за Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания.
- 7.1.4. Представяне на доклади по изпълнението на настоящия план пред НСИХУ.
- 7.2.1. Организиране на семинари за служители на местната, областната и централната администрация и др.
- 7.2.2. Организиране на семинари за служители от правосъдната система.
- 7.2.3. Организиране на семинари за лекари и медицински специалисти.
- 7.2.4. Организиране на семинари за учители и педагогически персонал.
- 8.1. Събиране и обобщаване на информация по прилагане на Конвенцията на ООН.
- 8.2. Обобщаване на информацията от периодичните доклади по изпълнението на Плана за действие.
- 8.3. Изготвяне на първи доклад към ООН за предприетите и планирани мерки по прилагането на Конвенцията.
- 8.4. Извършване на официален превод на българския доклад (на английски език).
- 9.1. Обобщаване на резултата от извършения анализ и изготвените концепции за промени в нормативната уредба за правата на хората с увреждания;
- 9.2. Изготвяне на проект на дългосрочна стратегия за хората с увреждания.
- 10.1. Проучване на опита в другите страни, които вече са отпечатали лесна за четене версия.
- 10.2. Изготвяне и отпечатване на лесна за четене версия на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания.

Финансиране

В рамките на Държавния бюджет на Република България и чрез средства на ЕС и други източници на финансиране.

Срок

От януари 2013 до декември 2014.

Отговорни институции (водещи и партньори):

МТСП, МРРБ, МВР, МО, МОМН, МВнР, МЗ, всички ресорни министерства, АСП, АХУ, ДАЗД, НЗОК, НАПОО, НСИ, НОИ, НСОРБ, Столична община, Омбудсман на Република България, КЗД, национално представителни организации на и за хора с увреждания, кметове на общини и други.

Международна конференция на партньорите на "ROBOBRAILLE"

На 8 ноември 2012 г. в Будапеща, Унгария, се проведе международна конференция с участието на партньори по програмите на "RoboBraille". Тя се състоя в Техническия университет и в нея взеха участие 85 представители на 10 страни и на повече от 30 партньорски организации.

Целта на конференцията беше споделянето на познания за предлаганите от "RoboBraille" услуги и технологии, както и опознаването на партньорите и създаването на нови взаимоотношения между тях. Конференцията беше открита от нейния координатор г-жа Тая Стевънс. Приветствия поднесоха началникът на департамента за хората с увреждания в Министерството на човешките ресурси на Унгария г-н Ласло Шок и г-н Атила Фьолоп – заместник-министър на Министерството на държавната политика по семейните дела и равноправието.

Партньори от Европа и САЩ изнесоха интересни доклади, представящи различни начини на приложение на услугите, предлагани от "RoboBraille" в областта на образованието, професията и всекидневния живот.

Конференцията премина при огромен успех и създаде много добри условия за участието и на новите партньори от България, Румъния и Унгария. От българска страна участие в международната конференция взеха представители на Съюза на слепите в България, Националния център за рехабилитация на слепи, специализираните училища за деца с нарушено зрение в София и Варна, Националното читалище на слепите "Луи Брайл 1928" и др.

Беше отчетено, че развитието на проекта за предлагане на услугите на "RoboBraille" и на български език протича успешно и в предвидените срокове. Конференцията бе закрыта с пожелания за нови срещи през месец януари в България.

Стоян ВАСЕВ

РАЗКАЗ Среща на женския пазар

*В памет на Никола Василев-Маршала,
известна личност сред невидждащите хора в недалечното минало*

Един-два пъти в седмицата старият учител отиваше на Женския пазар, не за да купи нещо, а ей така,

както той казваше: "За удоволствие сред изобилието на майката природа".

И днес, както обикновено, без да бърза, вървеше между сергиите и изсипаните направо на земята купчини всевъзможни плодове и зеленчуци. Спираше се тук-таме, разглеждаше, поздравяваше се с познати продавачи, разменяше по някоя и друга дума.

Неочаквано сред пазарния шум до ушите му достигна песен, заслуша се, мелодията идваше откъм другия край на пазара. Обърна се и тръгна по посока на песента. Колкото повече приближаваше по-ясно различаваше и мелодията, и гласа на певица - тъжна протяжна народна песен от strandжанско и мек, приятен мъжки, младежки глас. Стори му се, че гласът му е познат, но не си спомняше откъде. Като приближи съвсем, видя и самия певец.

Накрая на тротоара стоеше слабичък висок младеж с прихлупен ниско над очите избелял каскет, осемнадесет-деветнадесетгодишен. В едната си ръка държеше тояжка, другата бе протегнал напред за милостиня. Или е сляп, или е сакат, помисли си учителят. Приблужи се до десетината слушатели, наобиколили момчето. "Той е, той е!" - повтори на глас, разбута хората и застана до него. Изчака да свърши песента и сложи ръка върху рамото му.

- Какво правиш тука?

Момчето трепна, обърна се, протегна напред ръце и радостно извика:

- Господин учителю!

Двамата се прегърнаха.

Кольо беше негов ученик в Института за слепи преди две години, когато се пенсионира същата година.

Кольо завърши института и си отиде на село.

- Какво правиш тука? - учителят повтори въпроса си.

- От немотия, господин учителю - заговори тихо и тъжно младежът. - Две години нашите ме храниха. Опитвах да плета кошници - не стана. Исках да пея по сватби, пак нищо. Сляп съм бил, това разваляло веселбата на хората, като ме гледали. И един ден така ми докривя, качих се на влака и дойдох в София. Е, един път ме свалиха, че бях без билет, ама качих се на друг влак и дойдох. Няколко дни се мотах на гарата, но един човек ме доведе тук, на пазара. Отначало ме беше срам, свикнах и сега с песните изкарвам по някоя пара за хляб.

- А иначе къде си нощем? - попита пак учителят.

- Никъде. Тука между сергиите, по пейките.

- А защо не си отишъл в Дружеството на слепите? Там имат една стая за такива като тебе.

- Не зная къде е. Питам още на гарата, питах и тука на пазара, но никой не можа да ми каже къде е.

- Аз го зная къде е, на площад "Славеиков". Хайде, ела ще те заведе. Председателят бай Стефан Ненков е добър човек, ще ти помогне, ще те устрои някак. □

Учителят го хвана под ръка и те тръгнаха.

- Къде го поведе? Остави го да ни попее още! - чу се глас зад тях.

- Ще ви попее, ще ви попее, но друг път – отговори, без да се обръща, старият учител и двамата се скриха в навалищата.

ХОРА С ПРИЗВАНИЕ Данчо Данчев обучава в брайлово писмо

Почти цели четири десетилетия незрящият Данчо Данчев от Пловдив, който на 23.10.2012 г. отпразнува 75-ия си юбилей, е перфектен учител. И всеки негов ученик яко заляга над нелесното за изучаване релефно-точково писмо – и 72-годишният отец Борислав от Свищов, и 66-годишната Кера Узунова от Тополовград, и палавият сляпо-глух "Дон Жуан" Петър Бонев от Бургас. Данчо обучавал и

Любчо Муратов, и Даниела Денчева от Пловдив още в предучилищната им възраст. Но най-голямото му постижение е брайловото ограмотяване само за 20 дена на писателя на исторически текстове Слав Славов от Ямбол, който 3 месеца след обучението си спечелил престижна премия на националния конкурс по брайлово четене в Дряново.

Данчо Данчев е съавтор на 2 учебника по брайлово ограмотяване. Издал е поетичните книги "Разделям се с мига" и "Пак ще нашепвам на глас", както и първия български самоучител по брайл. Започнал да изучава изкуствения международен език есперанто преди 55 години, той е сред учредителите на пловдивското дружество на слепите есперантисти и дългогодишен негов председател, член е и на Управителния съвет на Асоциацията на невиждащите есперантисти в България. Повече от 10 години е отговорен редактор на списание "Esperanta fajrero" ("Есперантска искра"), което се разпространява в над 20 страни, както и редактор на рубриката "В света на съсъдбениците" в органа на Международната лига на слепите есперантисти списание "Esperanta ligilo" ("Есперантска връзка"). Негови публикации по проблеми из живота на хората с нарушено зрение присъстват често на страниците на списание "Зари". Звездният му миг на това поприще е оглавяваният от него литературен клуб "Следа". Данчев е и председател на една от пловдивските организации на ССБ. Два пъти седмично е отзивчив консултант на незрящите и техните близки, дискретен и безвъзмезден психотерапевт.

Ангел СОТИРОВ

Използван източник:

вестник "Трета възраст"